

Ewaluacja zewnętrzna Spółdzielni Socjalnej Poznanianka – opis założeń badania

Funkcjonowanie spółdzielni socjalnej jest istotnym sposobem rozwoju ekonomii społecznej. W gestii samorządów lokalnych pozostaje udział w tworzeniu i rozwoju tych podmiotów. Prowadzone działania umożliwiają realizację aktywnej polityki społecznej, której potrzebę wskazują liczne dokumenty strategiczne na poziomie Unii Europejskiej, kraju oraz regionu. Współcześnie tematyka ekonomii społecznej stanowi podstawę aktywnej polityki społecznej. Unia Europejska podkreśla możliwości stwarzane przez ekonomię społeczną w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy i jej socjalne nakierowanie na potrzeby najmniej uprzywilejowanych grup społecznych, którym z trudnością przychodzi odnalezienie się na rynku pracy.

W ostatnich latach występuje duża dynamika wzrostu liczby podmiotów ekonomii społecznej, co sprawia, że środowisko to można postrzegać jako aktywne i rozwijające się. Jednocześnie, funkcjonowanie podmiotów ekonomii społecznej jest szerokim i złożonym zagadnieniem. Kształtowanie relacji przez podmioty ekonomii społecznej z ich interesariuszami stanowi znaczące wyzwanie, zwłaszcza w przypadku aktywności relatywnie małych i niedługo funkcjonujących organizacji lub organizacji utworzonych przez samorząd lokalny. Dlatego pojawia się potrzeba kształtowania kultury współpracy, wymagająca uwzględnienia zarówno aspektów rynkowych (w związku z usługami oferowanymi przez podmioty ekonomii społecznej), jak i społecznych (w związku z działaniami na rzecz osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz z kształtowaniem etycznego postrzegania podmiotu i jego oferty).

Przedmiotem podejmowanej ewaluacji zewnętrznej jest proces tworzenia i funkcjonowania Spółdzielni Socjalnej Poznanianka. Niniejszy raport obejmie przegląd i ocenę działań podejmowanych od fazy koncepcji do chwili obecnej. Ewaluacja pozwala uniknąć błędów i wykorzystać mocne strony występujące w dotychczas realizowanych działaniach. Z założenia, ewaluacja nie musi być skomplikowanym i rozbudowanym działaniem, dlatego podejmowana ewaluacja obejmuje elementy zgodnie z zaprezentowanym schematem.

Źródło: opracowanie własne

Wstępnie przyjęto, że ewaluacja będzie dotyczyć następujących pytań badawczych:

1. Czy działania w zakresie ekonomii społecznej są potrzebne w rozwoju lokalnym?
2. Czy zastosowano właściwe formy aktywności?
3. Czy komunikacja z interesariuszami podczas funkcjonowania Spółdzielni była skuteczna?
4. Czy zapewniono warunki dostępu (zgodnie z zasadą równości szans)? Czy osiągnięto zamierzone cele? Czy zasoby były wystarczające do realizacji działań w zakresie ekonomii społecznej?
5. Czy aktywności dotyczące ekonomii społecznej mogą stanowić trwałe działanie w praktyce instytucji?

W trakcie ewaluacji wykorzystane zostaną następujące metody badawcze:

Analiza danych zastanych (*desk research*) – zakłada szczegółową analizę, scalenie i przetwarzanie danych rozproszonych dotychczas wśród rozmaitych źródeł. Omawiana technika wolna jest od większości obciążeń charakterystycznych dla badań reaktywnych (np. dla badania ankietowego). Pozwala tym samym na uzyskanie obiektywnych informacji. Ponadto stanowi doskonały wstęp do dalszych badań. Wyniki uzyskane w trakcie analizy *desk research* będą mogły posłużyć bowiem do realizacji dalszych etapów badania, przede wszystkim nakierowując zespół badawczy na pewne konkretne problemy, które będzie można pogłębić i wyjaśnić w wyniku realizacji badań reaktywnych.

Analizie zostaną poddane następujące dokumenty:

- zapisy dokumentów programowych dotyczących ekonomii społecznej, POKL,
 - rekomendacje, przewodniki, a także przepisy prawa i strategie zgodne z tematyką ewaluacji,
 - dobre praktyki w zbliżonych tematycznie projektach,
 - dane statystyczne, raporty badawcze odpowiadające tematyce podejmowanych działań, materiały udostępnione w związku z funkcjonowaniem Spółdzielni.
- Wywiady bezpośrednie indywidualne (IDI) – metoda ta polega na przeprowadzeniu ustrukturyzowanej rozmowy z daną osobą. Ma na celu uzyskanie konkretnych informacji w sposób planowy i metodyczny według określonego schematu (scenariusza wywiadu). Standaryzacja poruszanych zagadnień, a w szczególności celu rozmowy, pozwala na uzyskanie informacji istotnych z punktu widzenia celów badania. Charakter rozmowy i duża swoboda w komunikacji ułatwiają zaś pogłębianie poruszanych zagadnień i wyjaśnianie zdiagnozowanych zjawisk. Indywidualne wywiady pogłębione pozwalają przede wszystkim na odpowiedzenie na pytanie, dlaczego dane zjawisko występuje. Badanie ewaluacyjne zostanie przeprowadzone w uzgodnieniu z organizatorem Spółdzielni w okresie od stycznia do lutego 2015 r. w podziale na etapy postępowania:
 - w kwietniu 2015 r. została wykonana analiza *desk research*. Działania te posłużą określeniu postulowanego kształtu wsparcia ekonomii społecznej, a także zidentyfikowaniu bieżącego stanu w instytucji. Podstawę wnioskowania będą stanowiły dokumenty (dane zastane),
 - w kwietniu i maju 2015 r. zostanie przeprowadzone badanie pierwotne, którego zakres wstępnie wskazano w założeniach badania. Dane zależnie od potrzeb będą podlegały kodowaniu i analizie merytorycznej, dzięki czemu zostaną określone postawy respondentów, a także uwarunkowania wsparcia ekonomii społecznej ze względu na osiąganie stawianych celów,
 - w czerwcu 2015 r. zostaną uporządkowane informacje zebrane dzięki poszczególnym metodom i technikom badawczym oraz będzie zredagowany raport z ewaluacji.